Jurvneshservice
attorneys & counsellors

Юрисдикція ICAC при зміні суб'єктного складу сторін спору

КАТЕРИНА ЦІРАТ

Що включає зміна суб’єктного складу сторін?

- ЗАМІНУ КРЕДИТОРА
- ЗАМІНУ БОРЖНИКА

Кредитор у зобов’язанні може бути замінений іншою особою внаслідок:

- передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги (*assignment*), або цесія)
- правонаступництва
- виконання обов’язку боржника поручителем або заставодавцем (забезпечувальні правочини)
- виконання обов’язку боржника третьою особою (у договірних та недоговірних (деліктних) зобов’язаннях це регрес (*recourse*))
- інші випадки, встановлені законом (суброгація) (ст. 512 ЦК України)

До нового кредитора переходять права первісного кредитора у зобов’язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, якщо інше не встановлено договором або законом (ч. 1 ст. 514 ЦК України).

Заміна кредитора у зобов’язанні здійснюється без згоди боржника, якщо інше не встановлено договором або законом (ч. 1 ст. 516 ЦК України).

Заміна боржника:

1) переведення боргу

2) правонаступництво

Боржник у зобов’язанні може бути замінений іншою особою (переведення боргу) лише за згодою кредитора, якщо інше не передбачено законом (ст. 520 ЦК України).

Новація – домовленість про заміну первісного зобов’язання новим зобов’язанням між тими ж сторонами; новація не припиняє правового зв’язку сторін, оскільки замість зобов’язання, дія якого припиняється, виникає узгоджене ними нове зобов’язання

Процесуальне правонаступництво (ст. 23 Регламенту ICAC)

Чи потрібно отримувати окрему згоду від боржника та (або) нового кредитора?

Чи включається арбітражна угода «автоматично» у склад договору, за яким відступаються права та обов’язки від однієї сторони до іншої?

Про що ми повинні пам’ятати при відповіді на ці питання?

1) арбітражна угода укладається не абстрактно, а виключно у прив’язці до певного договору (договорів)
2) природа sui generis арбітражної угоди
3) принцип незалежності (автономності) арбітражної угоди (principle of separability)
4) застосовне право
- lex fori
- lex arbitri
- lex compromissi
- lex contractus
- nigxig “in favorem validitatis”
- lex mercatoria і арбітражне «прецедентне право»

Для цілей цесії арбітражна угода вважається частиною основного договору, і арбітражна угода «автоматично» буде дійсною для нових сторін договору

Арбітражна угода є незалежною угодою, що дійсна тільки для тих сторін, які домовилися між собою у письмовій формі

Аргументи «за» автоматичний перехід арбітражної угоди

- Арбітражна угода не встановлює особисті (*intuitu personae*) зобов'язання
- Наявність згоди обох сторін при заміні сторони (сторін) презюмується
- Арбітражна угода укладається стосовно певного договору, вона не існує сама по собі
- Принцип права, що цесіонарій не може бути у більш вигідному становищі, ніж цедент
- Статистичний фактор

Аргументи «проти» автоматичного переходу арбітражної угоди

- Особлива (*sui generis*) природа арбітражної угоди
- Обов’язкова письмова форма арбітражної угоди
- Арбітражна угода має характер *intuitu personae*
- Доктрина спільних інтересів сторін договору (*doctrine of privity*)

Висновки і рекомендації:

Можна говорити про універсальність і усталеність правила про обов’язковість арбітражної угоди для сторін у разі заміни однієї зі сторін у зобов’язанні.

- У разі звернення до арбітражу цесіонарій обов’язково має довести своє «право на арбітраж»
- Арбітраж приймає рішення на основі сукупності критеріїв
- Для сторін очевидна і«затерта до дірок» рекомендація – переукладати арбітражну угоду (між боржником і цесіонарієм) або отримувати кожній стороні від іншої згоду у письмовій формі на поширення дії арбітражної угоди у правовідносинах між боржником і новим кредитором

Практика ICAC

- Справа № 89, рішення 26 лютого 2013 року

«Поскольку по договору уступки права требования (цессии) от 28 мая 2012 г. к истцу перешли в полном объеме все требования эстонского общества к ответчику по контракту купли-продажи, к истцу также перешло предусмотренное контрактом право обращения в МКАС при ТПП Украины с требованием о взыскании основного долга и пени».

- Справа № 71, рішення 17 травня 2012 року

«Склад Арбітражного суду констатував, що згідно з поширеною міжнародною арбітражною практикою при укладені угоди про відступлення права вимоги (цесії) за договором, що містить арбітражне застереження, до нового кредитора (цесіонарія) переходять також і права, що передбачені у арбітражному застереженні, укладеному між боржником і первісним кредитором. Обґрунтуванням цього висновку з огляду на право України є стаття 514 Цивільного кодексу України... У договорі відступлення права вимоги передбачено, що однією з умов, на підставі якої переходить право вимоги, є збереження передбаченого контрактом порядку вирішення спорів у відносинах між боржником і кредитором. Цей порядок не пов'язаний нерозривно з особою попереднього кредитора, відповідає волевиявленню боржника і дозволяє забезпечити обраний ним спосіб захисту його інтересів».

Судова практика

- Постанова Київського апеляційного господарського суду у справі № 910/15112/16, 11 червня 2018 року

«… враховуючи встановлені фактичні обставини справи щодо здійснення правонаступництва ТОВ «Інтербізнесконсалт» права вимоги ТОВ «Індустрія Феросплавів» у повному обсязі згідно з контрактом, а також керуючись принципом верховенства права та положеннями ст. 514 ЦК України… колегія суддів дійшла до висновку про залишення позову без розгляду відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 226 Господарського процесуального кодексу України, оскільки відповідачем-1 були подані заперечення проти вирішення спору в господарському суді та за наявності арбітражного застереження, яке передбачене у п. 7.2 контракту. За таких обставин рішення Господарського суду міста Києва від 09.08.2017 року підлягає скасуванню, а позовна заява… залишається без розгляду».

Thank you ;)

Kateryna Tsirat
Jurvneshservice, PhD, Senior Lawyer
k.tsirat@jvs.law